

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes til tidsskriftet@legeforeningen.no

Enkelt og godt om palliativ pleie, omsorg og behandling

Regnard C, Kindlen M

Supportive and palliative care in cancer

An introduction. 193 s, tab, ill. Oxon: Radcliffe Medical Press, 2002. Pris GBP 16
ISBN 1-85775-937-0

Forfatterens intensjon er å gi alle som arbeider med, eller deltar i omsorgen for alvorlig syke og døende kreftpasienter, en felles kunnskapsbase. De henvender seg spesielt til helsearbeidere som er nybegynnere i palliativ pleie, omsorg og behandling, og også til ufaglærte omsorgsgivere.

Boken er inndelt i åtte kapitler, alle med samme pedagogiske oppbygging. Først finnes en innledning som gir faktainformasjon om det aktuelle emnet, deretter et avsnitt som setter informasjonen inn i en praktisk, klinisk sammenheng og til slutt en oppsummering av hovedpoengene. De to første kapitlene omhandler kreft og kreftbehandling. De påfølgende tar for seg de mest sentrale områdene i palliativ pleie, omsorg og behandling: Smerte og symptombehandling, kommunikasjon, den døende pasienten, sorg, tap og åndelig omsorg med vekt på håp og likeverd. En forklarende begreps- og ordliste avslutter boken.

Teksten er lettfattelig med gode tabeller og informative figurer. Det medisinsk-faglige nivået er basalt, og krever lite eller ingen forkunnskaper. Boken kan ikke fungere som en tilfredsstillende lærebok, verken for leger eller sykepleiere, men oppfyller målsettingen om å være en introduksjon til fagfeltet. Referanseliste eller henvisninger til andre kilder for utfyllende informasjon savnes. Innenfor hvert temaområde har imidlertid forfatteren klart å lage en kortfattet fremstilling av sentral viten og essensielle prinsipper. Tross det basale nivået, slås en av tanken at dersom alle helsearbeidere kunne og anvendte bokens lærdom i sitt møte med alvorlig syke og døende, ville dette medføre en generell forbedring av kvaliteten på palliativ behandling. Boken kan derfor være verd å se igjennom for noen hver av oss.

Kapitlet om kommunikasjon er særlig relevant. For helsepersonell med palliativ behandling som virkefelt er den et utgangspunkt for undervisning av fagpersoner og -grupper med mindre erfaring. Den kan også brukes for informasjon

og nødvendig opplæring av pårørende med omsorg for alvorlig syke.

Marit S. Jordhøy

Enhet for kreft og lindrende behandling
Nordlandssykehuset
Bodø

Svært bra, men ufullstendig om diabetes

Skafjeld A, red

Diabetes

Grunnbok for sykepleiere og annet helsepersonell. 183 s, tab, ill. Oslo: Akribes, 2002. Pris NOK 230
ISBN 82-7950-075-8

En bok om diabetes beregnet på helsepersonell, særlig sykepleiere, er det all grunn til å ønske velkommen. Denne boken er beregnet på sykepleiere som arbeider med personer med diabetes, men vil også være til nytte for annet helsepersonell.

Boken har 14 kapitler og 13 forskjellige forfattere, de fleste sykepleiere med lang erfaring innen området. Redaktøren har bidratt med innledning, avslutning og kapitlet om fotsår hos personer med diabetes. Dette, og mange av de andre kapitlene, er små perler som alle interesserte i diabetes vil ha glede og nytte av å lese.

Savner man noe? Ja, vi har nå fått en egen takst ved sykehusenes poliklinikker for såkalt startopplæring ved diabetes. Boken omtaler ikke dette, og det gis lite informasjon om pedagogikken ved kurs og gruppeundervisning. Diabetes-sykepleiere arbeider oftest i såkalte diabetes-team. Jeg savner også et kapittel om dette; om organisering, fordeler og ulemper. Likeledes er boken mangelfull om arbeids- og ansvarsfordeling mellom de forskjellige aktørene i diabetes-behandlingen: de som har diabetes, sykepleier, lege, klinisk ernæringsfysiolog osv.

Boken er meget god, så langt den rekker. I senere utgaver, og det bør det bli, bør man også ta med de temaene som er nevnt ovenfor. Spesiell kunnskap om insulin dosering, komplikasjoner osv. står det lite om i denne boken, og det er bra. For å finne det må man gå til de vanlige lærebøkene om diabetes.

Jak Jervell
Oslo

Dypdykk i polycystisk ovarial syndrom

Chang RJ, Heindel JJ, Dunaif A, red

Polycystic ovary syndrome

368 s, tab, ill. New York, NY: Marcel Dekker, 2002. Pris USD 165
ISBN 0-8247-076-X

Polycystisk ovarial syndrom (PCOS) betegner et dårlig avgrenset symptomkompleks bestående av uregelmessige menstruasjoner, fedme og tegn på androgen overvekt i form av hirsutisme eller akne. Ved ultralyd av eggstokkene vil disse oftest ha mer enn ti randstilte mikrocyster som tegn på vedvarende anovulasjon. Det er sagt at «PCOS is to the endocrinologist what pornography is to the judges: we do not know how to define it, but we know it when we see it».

Polycystisk ovarial syndrom affiserer anslagsvis 5 % av alle kvinner i fertil alder og står for ca. 70 % av anovulatorisk betinget infertilitet. Mange av disse kvinnene vil ha insulinresistens og økt risiko for utvikling av type 2-diabetes og kardiovaskulære komplikasjoner senere i livet. Familiær opphopning av disse tilstandene indikerer at syndromets utvikling har en genetisk komponent. Trolig må det også foreligge «miljømessige» faktorer før den genetiske disposisjonen leder til utvikling eller forverring av symptomene ved polycystisk ovarial syndrom. Kombinasjonen av fertilitetsproblemer og de metabolske komplikasjonene gjør at syndromet kan affisere kvinner i alle livets faser og ha betydning for leger i mange spesialiteter.

Denne boken er resultatet av den andre konferansen om temaet ved National Institute of Health. Forfatterne er vesentlig hentet fra USA, men med representanter fra Europa og Australia. Man kan trygt si at de representerer det ypperste av kunnskap vedrørende forskning, undervisning og klinisk erfaring med disse kvinnene.

Boken er delt i åtte kapitler hvor hoveddelen er viet patofysiologi, epidemiologi, genetik og metabolske faktorer ved polycystisk ovarial syndrom. Disse emnene er utfyllende beskrevet og med en imponerende detaljrikdom som sikkert kan gjøre enkelte kapitler «tunge» å forstå. Derimot fremstår kapitlene om behandling av hirsutisme og særlig infertilitet som meget kortfattede. Dette har selvfølgelig sammenheng med at konferansens hovedsiktemål var å drøfte retning for videre forskning, patofysiologiske mekanismer og hvorledes forhindre